

Sygn. akt I A Cz 2576 /16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt I C 952/16

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 2 w ten sposób, że punktowi 1 nadać treść: zwolnić powódkę od kosztów sądowych w 9/10 częściach oraz ustanowić dla powódki pełnomocnika, którego wyznaczy Okręgowa Izba Radców Prawnych w K.;

II. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I ACz 2576/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Tarnowie oddalił wniosek powódki A. M. od opłat sądowych w 1/2 części i od dalszych kosztów sądowych w całości, a nadto oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazał Sąd Okręgowy na sytuację rodzinną i majątkową powódki a także fakty dotyczące wysokości osiąganych dochodów w tym związanych z pomocą społeczną oraz obciążeń i uznał, że zakres zwolnienia nie może przekraczać połowy wysokości należnych opłat sądowych, a nadto wyjaśnił w kontekście treści składanych przez powódkę pism, że pomoc prawna nie jest powódce potrzebna.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła powódka, domagając o jego zmiany i uwzględnienia wniosków w całości.

W uzasadnieniu wskazała, że jej dochody z uwzględnieniem programu 500+ zamykają się kwotą 611 zł na jednego członka rodziny w skali miesiąca, co wymusza z jej strony znaczącą dyscyplinę wydatków zwłaszcza w kontekście zwiększającego się zadłużenia wynikającego z zaciągniętego kredytu we frankach szwajcarskich a nadto, że udzielenie jej prawnej pomocy przez wskazanego pełnomocnika odbywało się w ramach programu nieodpłatnej pomocy prawnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na częściowe uwzględnienie w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych i jest zasadne w zakresie dotyczącym żądania ustanowienia pełnomocnika.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ocena sytuacji majątkowej i rodzinnej dokonana przez Sąd I instancji pomija jedną okoliczność, a związaną ze zdolnością przewidywania w warunkach racjonalnie prowadzonej gry rynkowej skali obciążeń, które w budżecie rodziny powódki doprowadziła zawarta przez nią umowa kredytu bankowego denominowanego we frankach szwajcarskich, w relacji do średniego poziomu zdolności kredytowej powódki i w określonej sytuacji rodzinnej (brak dochodów jej męża). Jest rzeczą bowiem powszechnie znaną wzrost obciążeń konsumentów związanych z tą formą działalności bankowej, które w realiach budżetu domowego powódki sięgają obecnie blisko 40% jego wysokości, jak i brak prawnych rozwiązań systemowych dotyczących zaistniałego przypadku. W ocenie Sądu Apelacyjnego – nie pogłębiając rozważań w zakresie tego zagadnienia należy zauważyć, że w warunkach w których z przyczyn niezależnych od powódki źródłem utrzymania rodziny stały się wyłącznie jej dochody, to i jej możliwości w pokryciu kosztów sądowych uległy znacznemu ograniczeniu.

Zgodnie bowiem z treścią art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2014, poz. 1025), zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Z oświadczenia majątkowego przedłożonego przez ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych - wypełnionego w sposób rzetelny i wiarygodny - winno zatem wynikać jednoznacznie, iż nie jest on w stanie ponieść stosownych kosztów sądowych.

Jak słusznie zauważył Sąd I instancji zwolnienie od kosztów sądowych stanowi odstępstwo od zasady ich ponoszenia. Zgodnie bowiem ze stanowiskiem ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r. II CZ 104/84, LEX nr 8623). Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaze, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również że nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o majątek, którego jest właścicielem (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 czerwca 2014 r., I ACz 963/14, LEX nr 1483740).

W ocenie Sądu Apelacyjnego – z takim jak ostatni przypadkiem mamy do czynienia w sprawie (uwzględniając dodatkowo przesłanki spełnione przez powódkę dla uzyskania pomocy społecznej) i jedynie fakt, że sytuacja faktyczna z którą łączy się dochodzone roszczenie obejmuje znaczny okres, w którym powódka powinna liczyć się z wydatkami na wszczęcie postępowania sądowego usprawiedliwia przypisanie jej obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu w wysokości 375 zł, a także pokrycia w ustalonej części dalszych kosztów, które mogą obciążyć ją w toku postępowania.

Stanowisko Sądu I instancji co do potrzeby udzielenia pomocy prawnej powódce w toku postępowania zasługiwało w pełni na aprobatę w oparciu o fakty ujawnione przez powódkę przed datą wydania zaskarżonego postanowienia. Ocena ta doznaje jednak jakościowej zmiany z uwagi na ujawnioną przez powódkę w zażaleniu okoliczność, że pomoc prawną w okresie przedsądowym, jak i na etapie redagowania pozwu otrzymała w ramach programu nieodpłatnych porad prawnych. Ujawnienie tej okoliczności w zażaleniu, w kontekście zakresu podmiotowego (obejmującego osoby korzystające z pomocy społecznej) i przedmiotowego (w zakresie pomocy w sporządzeniu wymagającego wiedzy prawniczej projektu pisma w zakresie niezbędnym do udzielenia pomocy) ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz.U. poz.1255) wyjaśnia w dostateczny sposób okoliczności, w jakich doszło do sporządzenia pism procesowych w sprawie, a których treść niewątpliwie dowodzi wiedzy prawniczej ich autora, jakkolwiek wskazać należy, że przedmiot postępowania z racji możliwych do wyobrażenia zarzutów przeciwnika procesowego powódki czyni usprawiedliwionym wnioszek o potrzebie reprezentacji procesowej powódki

przez zawodowego pełnomocnika oraz to, że jak się wydaje wbrew zapisom ostatniej z ustaw do powinności wskazanej przez powódkę osoby zawodowego pełnomocnika nie należała redakcja pisma procesowego w postaci pozwu i jak należy domniemywać zażalenia.

Ostatnia z uwag nie jest doniosła dla rozstrzygnięcia niniejszego wniosku i zażalenia powódki, jakkolwiek posiadać może znaczenie z uwagi na zasady korporacyjne wykonywania zawodu przez wskazanego przez powódkę radcę prawnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 i 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.